

NON-FORMAL ANALYSE I DANSK OG NORDISK SYNTAKS  
Af Hans Götzsche (Göteborgs Universitet)

Et alment problem i syntaksforskning er valg af syntaksteori, herunder analysebegreber og modeller. En rent formal analyse er teoretisk konsistent, men tenderer mod at abstrahere fra fænomener som er i modstrid med det formale system, og det kan desuden være vanskeligt at skelne mellem hvad der er systemets regler og hvad der er forklaringer på empiriske fakta. Et eksempel på en sådan analyse er Holmberg 1986, der er en en raffineret og kompetent anvendelse af 'Chomskyismens' paradigme. Heroverfor er en rent deskriptiv analyse (principielt) udtømmende, men tenderer mod at tillempe ad hoc-begreber efter arten af problemer som skal løses, og der kan opstå direkte inkonsistens i det teoretiske apparat. Jeg har derfor (i Götzsche (udg.)) foreslået et antal præciserede syntaktiske analysebegreber baseret på nogle kategorier i en universel pragmatik, og herudfra har jeg konstrueret en syntaktisk-topologisk model som i første omgang er applikeret på dansk. Derefter har jeg overført den på svensk for ved hjælp af en simpel model kontrastivt at kunne vise de vigtigste syntaktiske forskelle på dansk og svensk.

Jeg vil ikke her gå ind på modellens teoretiske implikationer, men henvise til ovennævnte reference og til at ideerne kræver yderligere teoretisk diskussion. Blot bør det påpeges, at min model er baseret på Diderichsens sætningsskema og skal ses inden for den danske tradition for syntaksanalyse. Man kan se sætningsskemaet som en form for deskriptiv generalisering, og med dets smukke formel over den grundlæggende struktur i dansk og nordisk syntaks har det været et elementært hjælpemiddel i analyse og pædagogik. Et problem med skemaet er dog at der aldrig rigtig er nogen der har været helt klar over hvad det egentlig er man sætter ind i de enkelte felter og positioner: man kan sige, at ledbegreberne er lidt uklare. Således er subjekt og prædikat hos Diderichsen 1946(66) defineret ved at være de led der indgår i neksus (p.142), men neksus er primært defineret negativt ved ikke at være enten paratagme eller hypotagme (p.141,160), sekundært ved "gensidig Forudsættelse" (p.142). Den sidste definition er ganske vist positiv, men da den ikke er indsat i et større Hjælmslevsk system der klargør hvad "Forudsættelse" skal forstås som, er den ikke begrebsligt klar. I skemaet er det da også de ordklassebaserede ledtyper der er udgangspunkt for topologien, og disse defineres nogenlunde præcist vha. en form for 'logisk semantik' (p.169 ff.). men ordklassebegreberne er funderet i Brøndals ordklasse-universalier som man rimeligt kan hævde er ontologisk set noget usikre. For den praktiske analyse har man derfor de p.167 anførte ledkriterier, men problemet med dem er at man, når man kommer ud over normaltilfældene, kan finde eksempler hvor de modsiger hinanden, hvorfor man kan mene at de ikke er fuldstændigt tilfredsstillende.

Det bør imidlertid her, i forlængelse af Diderichsen, efter min opfattelse fastholdes, at en sætning er en struktur af led og ikke er en forbindelse af ord, således som en del andre traditioner går ud fra (cf. fx. Hudson 1984). En opgave kan derfor være at forsøge at definere sætningsleddene mere klart, og mit forslag er at se

sætningen som en semantisk struktur (ell. informationsstruktur) i den sproglige kommunikation og ud fra denne pragmatiske funktion at identificere de enkelte sætningsdeles opgaver. Man kan her hente inspiration i visse svenske teoretiske overvejelser som fx. i Johannisson (ed.) 1964, blot gør den fænomenologiske prægning dem for upræcise til direkte brug.

Som nævnt ligger en redegørelse herfor uden for denne fremstilling, og i den følgende analyse er det tilstrækkeligt at se leddene som angivelse af positioner i sætningens grundlæggende topologiske struktur helt parallelt med Diderichsens skema i den moderne reviderede version:

|         |   |     |     |     |     |     |
|---------|---|-----|-----|-----|-----|-----|
| (k F    | v | n   | a   | V   | N   | A)  |
| I       | C |     |     | F   |     |     |
| c s/{x} | v | {s} | (a) | (v) | o/p | (a) |

|      |                  |                                          |
|------|------------------|------------------------------------------|
| hvor | I = Initialfelt  | c = konjunkional                         |
|      | C = Centralfelt  | s = subjekt                              |
|      | F = Finalfelt    | x = alle led undtagen s og v; ell.0(nul) |
|      | () = fakultativt | v = verbal                               |
|      | led              | a = adverbial                            |
|      | { } = alternativ | o = objekt                               |
|      | distribution     | p = prædikat                             |

I denne 'svop-hypotese' betragtes altså, ligesom hos Diderichsen, positionen som grundlæggende for formidlingen af informationen om hvilke udtryk der er hvilke led i danske sætninger, og da der rent faktisk findes sætninger som afviger fra dette mønster må en af opgaverne være at finde og redegøre for de topologiske og morfologiske betingelser for at alternativerne stadig kan bære samme grammatiske information. Et foreløbigt forsøg på at løse denne opgave findes i ovennævnte reference. En ændret version er udarbejdet som figur 1 til nærværende fremstilling. Der er ændret på visse dele af notationen, og det faste adverbial i midterfeltet kaldes nu for Central-adverbial (ca). På dette ca's plads har jeg, i modstrid med min oprindelige analyse men i overensstemmelse med traditionen, nu også placeret negeret subjekt og objekt som i

- (1) der er ingen skade sket  
fs v ns----- iv
- (2) han havde ingen penge fået  
s v no----- iv

En anden ændring vedrører analysen af visse adverbialer. I almindelighed frembyder adverbialernes forskelligartethed, både med hensyn til deres materiale som de henter fra forskellige ordklasser og med hensyn til deres varierede syntaktiske funktion, en del besvær. Et tilsyneladende mindre problematisk område herindenfor er præpositionforbindelser (præp.forb.) der fungerer som adverbialer som i

- (3) Peter har ikke slået hunden i dag  
s v ca iv o a----

hvor -i dag- kan betragtes som "indholds-" ell. Final-adverbial, evt. frit adverbial. I analogi hermed har man traditionelt opfattet alle præp.forb. der ikke klart er en del af et andet led som adverbialer, hvilket er understøttet i skolegrammatikken af det gamle begreb om "forholdsordsled". En grammatisk standardfremstilling som Hansen 1977 sætter konsekvent i facitlisten alle præp.forb. i A-feltet, og man får løsninger der stærkt strider mod en intuitiv semantisk opfattelse af sætningen som i

- (4) du skal ikke vente på Ole (Hansen 1977 p.117)  
s v ca iv a-----

der principielt får en betydning analog med

- (5) du skal ikke vente på stoppestedet  
s v ca iv a-----

Som bekendt har svenskerne større skrupler mht. til en sådan forholdsvis mekanisk analyse og vil, fx. Holm & Larsson 1980 p.58, kalde -på Ole- for et "prepositionsobjekt" ell. "objektadverbial", måske påvirket af forestillingen om de såkaldte "verbpartiklar" (cf. Norén 1990); den sidste betegnelse hos Diderichsen reserveret til retningsadverbialer i fuldtryksforbindelser (1946(66) p.237). Ingen af de nævnte begreber løser imidlertid problemerne med at præpositionen åbenbart er et selvstændigt ord (hvad det så er), at det kan være både præpositionelt og postpositionelt (forskelle mellem dansk og svensk), at det kan have forskelligt tryk (variation i dansk og svensk) og at visse præpositioner tilsyneladende forekommer fast sammen med visse verber. I konsekvens af det sidste faktum vil jeg her foreslå, at man analyserer den pågældende præp. som hvad jeg vil kalde et kombinatorisk adverbial (komb.advl.). -Ole- opfattes her som objekt og -på- som et selvstændigt led der fungerer som specifikation af verbal-'betydningen', altså som et adverbial. Adverbialet er imidlertid i dette tilfælde morfematisk specifikt, det er -på- der skal kombineres med -vente- og ikke -ved- ell. -foran- ell. andre. Man kan sige, at et bestemt verbum som verbal i den pågældende ledsammenhæng binder et bestemt ord, her en præp., til sig. Der er for mig at se ingen grund til at analysere forbindelsen mellem verbalet og arverbialet som en leksikalisk enhed (hvad det så er) således som verbalpartikel-hypotesen forudsætter; derimod foretrækker jeg at betragte det som en 'fast' ledforbindelse, bl.a. fordi det ikke støder vores intuitive fornemmelse af at ord er noget der for det meste hænger sammen i skriften og fordi det samtidig opløser den faste sammenknytning mellem fx. -på- og -Ole- som et begreb om en præp.forb. forudsætter. Syntaktisk-topologisk kan et komb.advl. være placeret på (v)-positionen som i

- (6) Peter har tidligere holdt af Pia  
s v a iv va o

hvor va anvendes som notation for komb.advl. Hvor der forekommer et

nominalt led foran må man dog tillade en placering på o/p-positionen:

- (7) hun har ikke brudt sig om ham  
s v a iv do va o

på samme måde som det kan analyseres i visse prædikativformer:

- (8) de valgte ham til statsminister  
s v o va op

På denne måde bliver ledanalysen også af dativobjekter i forskellige udformninger i overensstemmelse med vor almindelige opfattelse af sætningens indhold som det ses i

- (9) Peter gav ikke Pia et æble  
s v a do o-----

- (10) Peter gav ikke et æble til Pia  
s v a o----- va do

hvor en rækkefølgemarkering i (9) erstattes af en morfematisk markering i (10).

Endelig er der i den sidste version i figur 1 indsat en analyse af sammenligningsled. Der er forskellige måder hvorpå man kan vurdere sammenhænge med -som- og -end-, men ud fra et almindeligt ønske om at analysere mest muligt uden at ty til en restgruppe af adverbialer vil jeg foreslå, at sammenligningsled betragtes som hvad man kan kalde komparative prædikativer (kompv.prædv.), altså som selvstændige led placeret på o/p-positionen som i følgende analyse

- (11) Peter er større end mig  
s v sp c cp

hvor sp er subjektsprædikativet, c er konjunktionalet og cp er det komp.v.prædv. Det samme vil gælde ved objektsprædikativer som i

- (12) hormonerne har gjort Peter større end mig  
s v iv o op c cp

Dette omfatter selvsagt ikke sammenligninger der fungerer som bestemmelser i andre led. En diskussion om brugen af oblik kasus efter sammenlignings-konjunktionen ligger uden for denne fremstilling. Det er en klassisk diskussion både blandt lingvister og sprogrøgttere, og jeg vil her blot pege på behandlingen hos Jørgensen 1989.

Hvor således figur 1 med de anførte justeringer er et forsøg på at fremstille den syntaktiske struktur i danske sætninger kan man, med den fælles sproghistoriske baggrund og med den store nutidige overensstemmelse mellem de nordiske (germanske) sprog, antage at svensk syntaks vil have strukturer der sammenfalder med de danske. Det er også i store træk tilfældet. De topologiske (og evt.

morfologiske) afvigelser som er mulige i dansk er principielt også mulige i svensk. Som det er kendt fra flere beskrivelser er der imidlertid visse yderligere afvigelser der er mulige i svensk og umulige i dansk, mens svensk på et enkelt punkt er mere restriktiv end dansk. I modellen kommer derfor svensk til at stå som en afvigelse fra dansk, men dette er naturligvis kun udtryk for et metodisk perspektiv. Dansk og svensk kan selvsagt opfattes som afvigelser fra hinanden idet svensk repræsenterer et 'ældre' sprogstadium med en mere righoldig morfologi mens dansk i højere grad er topologisk bundet med en mere 'moderne' morfologi. Da udgangspunktet her er topologisk kommer den svenske struktur automatisk til at se mere kompliceret ud, hvilket giver indtrykket af 'afvigelse'.

Ud fra hvad jeg indtil videre har registreret som svenske syntaktiske strukturer er der 4 primære muligheder som ikke findes i dansk. Den første kan tilsyneladende komme ind under et princip om at pladsen foran subjektet i {s} ikke er fredhellig, idet sætningen

(13) då satte sig Peter i soffan  
a v o s a-----

er tilladt svensk, mens den danske

(14) \*så satte sig Peter i sofaen

ikke går. Ud over refleksivet -sig- kan også et ca som fx. negationen stå foran s:

(15) då har inte Peter satt sig i soffan  
a v ca s iv o a-----

hvor den danske modsvarighed også er udelukket. Både refleksivet og ca'et kan forekomme samtidigt foran s idet dog rækkefølgen så skal være 1) refl. 2) ca:

(16) då satte sig inte Peter i soffan  
a v o ca s a-----

Muligheden for refleksivet blokeres dog af forekomsten af et infinit verbal mens den for ca'et blokeres af forekomsten af et ca på (a)-positionen som det er markeret i figur 2.

En struktur hvor svensk er mere restriktiv end dansk er fordelingen mellem supinum og perfektum participium (perf.partc.) i svensk, en distinktion som stort set er ophørt i dansk hvor det kun er i attributiv stilling at der er stabil morfologi i perf.partc. mens den i andre stillinger er stærkt labil. En konsekvens heraf er at man pga. manglende kongruens ikke kan opretholde en analyse af verbalformer efter -er- ell. andre kopulaverber som prædikativer, men må betragte dem som infinitte verbaler i analogi med tysk. Som bekendt er der visse restriktioner på brugen af -være- som hjælpeverbum og der er visse forskelle på dansk og tysk, men forskellen til svensk er at kun -hava- kan anvendes som

hjelpeverbum, efterfulgt af supinum, hvorimod -vara- kræver perf.partc., fuld kongruens og en analyse som prædikativ. Når således i svensk et objekt ændres til et subjekt som i

(17) Peter har målat vagnarna  
s v iv o

(18) vagnarna är målade  
s v sp

ændres verbets syntaktiske status. Dette er ikke nødvendigt i dansk da vi som bekendt har både

(19) vognene er malet  
s v iv

(20) vognene er malede  
s v sp

hvor svensk ville være nødt til at udtrykke (19) med

(21) vagnarna har målats

hvilket antyder den passive betydning i (19). Den her beskrevne forskel kan ikke rummes inden for modellens notationer for sætningsled og jeg har derfor indført en notation for morfematisk manifestation som er markeret med [ ]. Således er perf.partc. efter -är- o.lign. vist med [(e)ppl], hvor (e) betyder en præfigering af et evt. "hjemløst" led fx. et prædv. ell. et advl. Hvis (21) udvides med -röda- og omskrives til (22) (fra (18)) bliver -röd- (prædv.) sat foran den bøjede perf.partc. som i dansk:

(22) vagnarna är rödmålade

sp[pp] i modellen betyder så at leddet sp manifesteres morfologisk inden for kategorien perf.partc., med de aktuelle allomorfiske manifestationer, når prædikativet efter et kopulaverbum (cv) er et verbum. Dette sidste vises i modellen med en pil fra cv til [pp].

Et eksempel på præfigering af advl. ved omskrivning finder man i det tredje eksempel på forskelle mellem dansk og svensk syntaks. I svensk kan man kun sige

(23) barnen är påklädda  
s v sp

mens der er flere muligheder i dansk (-påklædte-, -klædt på-). (23) kan imidlertid være omskrevet fra fx.

(24) Peter har klædt på barnen  
s v iv a o

der i dansk svarer til

- (25) Peter har klædt børnene på  
s v iv o a

Som det er kendt har svensk altså en anden placering af visse Final-adverbialer end dansk, og i modellen er de sat i (v)-positionen foran o/p-positionen, en mulighed der i ekstreme tilfælde findes i dansk foran meget tunge og omfattende objekter. Den specifikke fordeling på hvad jeg kalder komb.advl. og almindelige Final-adverbialer i svensk samt hvilke specifikke forskelle der er på dansk og svensk mht. hvilke ord der kan indgå i forbindelserne vil ikke blive behandlet her. Dog skal jeg bemærke, at i traditionel svensk analyse tolker man trykstyrke på en "verbpartikel" som kriterium for at den sammen med verbet danner en "mycket fast grammatisk enhet" (Holm & Larsson 1980 p.61). Ud fra syntaktiske kriterier finder jeg denne analyse noget usikker da man jo kan erstatte det trykstærke -på- i (24) med et -av- og der derfor ikke er nogen morfematiske binding med verbet. Der er således ikke nogen automatisk sammenhæng mellem min kategori komb.advl. og svenske "verbpartiklar". For en behandling ud fra "verbpartikel"-hypotesen henviser jeg til Norén 1990.

Det sidste punkt hvor jeg i modellen har registreret en systematisk syntaktisk forskel på dansk og svensk drejer sig om bisætningsstrukturen. Som vi ved opererede Diderichsen med et særligt bisætningsskema, men der er kommet flere forslag om at nøjes med et skema (cf. Heltoft, Platzack i NyS 16/17) og det er den mulighed jeg følger her. Jeg betragter altså ledfølgen i en bisætning som en 'flytning' af det finite verbal til (v)-positionen, og forskellen på dansk og svensk er nu, at såfremt finittet er et hjælpeverb (-hava-) efterfulgt af et infinit så er hjælpe verbet ikke obligatorisk. Således er

- (26) att han (hade) kommit igår  
sc s v iv a

- (27) om han (har) köpt en ny bil  
sc s v iv o-----

lige gode med og uden hjælpeverb, hvilket ikke kan lade sig gøre i dansk. Dette er en forholdsvis ny udvikling i svensk (ældrenysvensk, slutningen af 1600-tallet; cf. Bergman 1968 p.139-140) og kan muligvis ses i sammenhæng med etableringen af den faste bisætningsledfølge (cf. Platzack 1988). Tilsyneladende er der i bisætninger, der jo har en fikseret ledfølge uden "fundamentfelt" ({x} i min model), uden alternativ subjektposition ({s} i modellen) og dermed uden muligheder for 'flytninger', en mulighed for sætninger uden finit verbal, en mulighed der i andre sprog kan modsvares af forskellige former for "sekundær nekus". Med den bagvedliggende historiske udvikling mener jeg, at det kan bruges som argument for den aktuelle analyse, nemlig at der er tale om principielt kun en sætningsstruktur med det finite verbals alternative position på (v)-positionen og i svensk med infinittets funktion i bisætninger som

'erstatningsfinit'. Om hovedsætninger, hvori der jo kan være afvigende ledfølge, kan man sige at det er praktisk med et fikspunkt omkring hvilket den topologiske variation kan orientere sig, og ud fra en opfattelse af sætningen som informationsstruktur mener jeg at det er nødvendigt. Det pågældende fikspunkt udgøres af det finite verbum, men hvis man afskaffer de topologiske afvigelser, således som man har gjort det med etableringen af den faste ledfølge i bisætninger, så er det ikke længere nødvendigt af informationshensyn at have infinittet som fikspunkt; og i øvrigt heller ikke som sætningskonstituerende led. I en fikseret topologisk struktur er det altid klart hvor leddene befinder sig og dermed hvilke de er. Hvis altså bisætningsledfølgen fastlagdes i samme tidsrum som man begyndte at stryge finittet i bisætninger i svensk kan det bruges som grundlag for at hævde, at sætninger i dansk og svensk har kun en enkelt prototypisk struktur med to syntaktiske funktioner: selvstændige sætninger med topologisk variation (hovedsætninger), og afhængige sætninger med topologisk fiksering (bisætninger). Det er bl.a. dette der udtrykkes i min syntaktiske model.

De forskelle der er mellem dansk og svensk syntaks er indsat i modellen således at figur 2 angiver den syntaktiske struktur i svensk. Forskellene er på den måde registreret i modellen, men da en sammenligning ikke er særlig anskuelig har jeg sammenfattet de svenske 'afvigelser' i figur 3. Det spørgsmål som umiddelbart dukker op er om de pågældende forskelle kan samordnes under et enkelt princip, men dertil må jeg indtil videre svare nej. Der kræves nok en yderligere syntaktisk analyse af ledopbygning i ordforbindelser (fraser) end Diderichsens i sammenhæng med påvisning af forbindelser mellem mere omfattende morfologi og større topologisk frihed når disse størrelser befinder sig i forskellige 'ender af systemet' som fx. refleksiv-placering og perfektum participium. Jeg vil om dette indtil videre henvise til projektet "Working Papers in Scandinavian Syntax" i Lund.

## HG: Non-Formal Analysis in Danish Syntax (2nd Version OCT 90 rev)

[illegible]

| <u>positions:</u>                     | <u>manifestations:</u> |
|---------------------------------------|------------------------|
| e = obligatory (primary) constituents | e, (e) → e, ez         |
| (e) = facultative (secondary) const.  | {e} → {e}, {ez}        |
| {e} = alternative position            |                        |

|                               |                                  |
|-------------------------------|----------------------------------|
| <u>morphological marking:</u> | <u>morphemic manifestations.</u> |
| è, z' = redundant mark.       | [m] = facultative morph. manif.  |
| ê = necessary mark.           | [(m)n] = embedded morph. manif.  |

topological conditions/blockings:

$! \_\_\_\uparrow$  = condition     $\# \_\_\_\uparrow$  = blocking     $\# \sim \_\_\_\uparrow$  = deletion of bl.

```

/ = or      // = or (incl. all preceding const. (//e~ = but e))
\ = and/or  \\ = and/or (incl. all preceding const.)

```

$$\begin{array}{ll} \{z\}e\{z\} = \text{one-sided cond.} & \{e z z e\} = \text{reciprocal} \\ \{e\}\{z\} = \text{one-sided forward} & \{z\}\langle\{e\} = \text{one-sided backward} \end{array}$$

constituents:

|                                      |                              |
|--------------------------------------|------------------------------|
| c = conjunctive                      | sc = subjunctive             |
| s = subject                          | fs = formal subject          |
| v = verbal                           | sp = subject predicative     |
| o = object                           | iv = infinite verbal         |
| p = predicative                      | do = dative object           |
| a = adverbial                        | op = object predicative      |
| x = any const. but<br>v and s        | ca = central adverbial       |
| e = empty (unspeci-<br>fied) element | va = combinatory adverbial   |
| z = e                                | ns = negated subject         |
|                                      | no = negated object          |
|                                      | cp = comparative predicative |

\* or semantically marked: [den], [det]

## HG: Non-Formal Analysis in Swedish Syntax (1st Version OCT 90 rev)

```
fields (topology):  
I C F  
  
positions (topology):  
c s/{x} v {s} (a) v  
  
manifestations (syntax):  
c s'/fs/{x}|v/cv|{dô/ô}\{ca}<{s'}/\{fs}\\{\sp}\\{dô}\\{ô}|ca/ns/no||{y}iv  
sc | | | | * | | | | | | | | # | | | | # | | | | -
```

SCL (subordinate clause)

F  
(v)  $\{v\}iv\backslash va/a\{d\dot{o}\}\{va\}\dot{o}\{va\}d\dot{o}\{/ \{va\}op//\{va\}sp'[(e)pp]\backslash\{s'\} // o/p\sim c\ cp' || a$  (a)  
o/p

|                                       |                        |
|---------------------------------------|------------------------|
| <u>positions:</u>                     |                        |
| e = obligatory (primary) constituents | <u>manifestations:</u> |
| (e) = facultative (secondary) const.  | e, (e) -> e, {e}       |
| {e} = alternative position            | {e} -> {e}, {{e}}      |

|                               |                                  |
|-------------------------------|----------------------------------|
| <u>morphological marking:</u> | <u>morphemic manifestations:</u> |
| è, z' = redundant mark.       | [m] = facultative morph. manif.  |
| ê = necessary mark.           | [(m)n] = embedded morph. mark.   |

topological conditions/blockings:

$\uparrow$  = condition     $\# \uparrow$  = blocking     $\# \downarrow \uparrow$  = deletion of bl.

/ = or // = or (incl. all preceding const. (//e~ = but e))  
 \ = and/or \\ = and/or (incl. all preceding constituents)

|               |                     |                     |                      |
|---------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| $\{z\}e\{z\}$ | = one-sided cond.   | $\{ez\ ze\}$        | = reciprocal         |
| $\{e\}\{z\}$  | = one-sided forward | $\{z\}\langle\{e\}$ | = one-sided backward |

constituents:

|                                      |                              |
|--------------------------------------|------------------------------|
| c = conjunctinal                     | fs = formal subject          |
| s = subject                          | sp = subject predicative     |
| v = verbal                           | iv = infinite verbal         |
| o = object                           | do = dative object           |
| p = predicative                      | op = object predicative      |
| a = adverbial                        | ca = centra adverbial        |
| x = any const. but<br>v. and s       | va = combinatory adverbial   |
| e = empty (unspeci-<br>fied) element | cv = copula                  |
| z = e                                | ns = negated subject         |
|                                      | no = negated object          |
|                                      | cp = comparative predicative |

\* reflexive pronoun 3 pers: [siq]

HG: Non-Formal Analysis in Nordic Syntax (Dan/Swe), (OCT 90 rev)

### Contrastive Diagram:

fields (topology):

I C F

positions (topology):

c s/{x} v {s} (a) (v) o/p (a)

Danish

manifestations (syntax):

c s'/{x} ||v| {s'} |ca||{v}iv| ò/p' |a

Swedish

manifestations (syntax):

c s'/fs/{x}||v/cv|{dö/ö}\{ca}<{s'}|ca||{v}iv/va/a|ò//sp'[(e)pp]|a

sc

SCL (subordinate clause)

### Referencer:

- Bergman, G. 1968. *Kortfattad svensk språkhistoria*. Bokförlaget Prisma: Stockholm.
- Diderichsen, P. 1946 (66). *Elementær Dansk Grammatik*. Gyldendal: København.
- Götzsche, H. (udk.). Non-Formal Analysis in Danish Syntax. *The Nordic Languages and Modern Linguistics* 7.
- Hansen, E. 1977. *Dæmonernes port*. Hans Reitzel: København.
- Holm, L. & K.Larsson. 1980. *Svenska meningar*. Studentlitteratur: Lund.
- Holmberg, A. 1986. *Word Order and Syntactic Features in the Scandinavian Languages and English*. Ph.Diss., Department of General Linguistics, University of Stockholm.
- Hudson, R. 1984. *Word Grammar*. Basil Blackwell: Oxford.
- Johannisson, T.(ed.). 1964. *Nutidssvenska. Uppsatser i grammatik*. Almqvist & Wiksell: Stockholm.
- Jørgensen, H. 1989. Über die sonderbare Weise, wie die Dänen die Fülle benutzen. Manuskript til foredrag ved Universitæt Wien.
- Norén, K. 1990. Svenska partikelverbs semantik. Doktorsavhandling, Institutionen för nordiska språk, Göteborgs Universitet.
- NyS 16/17 (Nydanske studier & almen kommunikationsteori)
- Platzack, C. 1988. Den centralskandinaviska bisatsordföljdens framväxt. *Studier i svensk språkhistoria*. Lund University Press: Lund.

Mette Kunø og Erik Vive Larsen (udg.):  
3. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog  
Århus 1990

### PRODATA - TENDENSER OG UDVIKLINGER I BØRNS SKRIFTSPROG

Af Elisabeth Hansen (Danmarks Lærerhøjskole)

PRODATA er et forsknings- og udviklingsprojekt i folkeskolen på de yngste og mellemste klassetrin. (3.-5. klasse). Hovedideen i projektet er at undersøge børns skriftsprogstilegnelse i en kombination af procesorienteret skrivepædagogik som pædagogisk metode (PRO-) og anvendelse af elektronisk tekstbehandling (-DATA).

### Procesorienteret skrivepædagogik

I procesorienteret skrivepædagogik lægges vægten på skriveprocessen og arbejdet med teksten frem mod et afsluttet produkt i stedet for at lægge hovedvægten på det færdige skriftlige produkt. Tekstarbejdet bliver centralt. Dette betegner en kursændring i den pædagogiske praksis i arbejdet med skriftlig dansk i skolen.

Hovedideerne kan meget kort formuleres således:

- Den skriftlige arbejdsproces opdeles i en række faser, hvorved skriveprocessen enkelte momenter bliver nemmere at overskue.
- Lærerens korrektioner ændres til rådgivning og hjælp, mens teksten bliver til.
- Eleverne gøres til hinandens hjælpere (et pædagogisk greb).
- Skriveprocessen bliver offentlig og foregår i klassen.
- Ved bedømmelsen af det skriftlige arbejdes lægges både vægt på, hvorledes skriveprocessen er forløbet, og på den færdige tekst.

### Skriveprocessens faser

I det foreliggende projekt er der arbejdet ud fra en opdeling i faser, som fremgår af nedenstående oversigt:

#### \*1. Idéfase

Idémylder, tankekort, idéliste, logskrivning, stofindsamling, genvalg, modtager ...

#### \*2. Første udkast

Hurtig skrivning. Gerne tidsbegrænset. Etb eller i hånden

#### \*3. Første respons

Indholdsaspekter i fokus. Elevgrupperespons eller lærerkonference